

KURJER WILEŃSKI

NIEZALEŻNY ORGAN DEMOKRATYCZNY

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Wilno, Białopię 4. Telefon: Redakcji 79, Administracji 99. Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 2—3 popoł. Sekretarz redakcji przyjmuje od godz. 1—3 popoł. Administracja czynna od godz. 9¹⁵—3¹⁵ popoł. Rękopisy Redakcja nie zwrotna. Dyrektor wydawnictwa przyjmuje od godz. 12—1 popoł. Ogłoszenia są przyjmowane: od godz. 9—3 i 7—9 wiecz. Konto czekowe P. K. O. Nr. 88.780. Drukarnia — al. Białopię 4. Telefon 3-40.

CENA PRZEMUMERATY: miesięcznie z dostawą pocztową 3 zł, z odbiorem w administracji 2 zł 80 gr. Zagranicą 6 zł. CENA OGŁOSZEŃ: Za pierwszą linię przed tekstem — 75 gr., w tekście 60 gr., za tekstem — 30 gr., kronika redakcji, komunikaty — 50 gr. za linię. Jednorazowe ogłoszenia miesięczne — 30 gr. za linię. Do tych cen dolicza się za ogłoszenia cyfrowe i tabelaryczne 50%, z zastrzeżeniem miejsca 25%, w numerach niedzielnych i świątecznych 25%, z ograniczeniem 100%, zamiejscowe 25%. Dla poszukujących pracy 50% zniżki. Za numer dowodowy 15 gr. Uchwał ogłoszeń 6-cio linijowy, za tekstem 10-cio linijowy. Administracja zastrzega sobie prawo zmiany terminu druku ogłoszeń.

Neosocjaliści francuscy wobec państwa.

(Od naszego korespondenta).

Paryż, kwiecień 1934 r.

Ideologami neosocjalizmu francuskiego są przede wszystkim Deat i Montagnon.

Montagnon jest zaciętym zwolennikiem autorytetu i silnego państwa. Dowodzi on, że planowa gospodarka państwowa i etatyzm nie są wynalazkiem faszystów. Francuska Konferencja Generalna Pracy opracowała swego czasu również projekt syndykacji różnych gałęzi przemysłu — pisała się do twierdzenia, że w rzeczywistości „Mussolini i Hitler skradli nam część tego syndykalistycznego programu”. Montagnon zarzuca partii socjalistycznej brak dynamizmu oddziaływującego na młodzież i tłumaczy klęskę socjal-demokracji nie mieckiej. Partia socjalistyczna zwraca pozatem za mało uwagi na klasy średnie, w których przecież właśnie znajduje się najwięcej elementów rewolucyjnych.

Niedostateczne wyniki osiągnięte przez partię podkreśla Marquet i wymienia cyfry: w r. 1914 — partia liczyła 104 deputowanych i 100.000 członków. W r. 1932, po wojnie, po rewolucji rosyjskiej, po zupełnej przemianie mapy Europy — partia ma 130 deputowanych i 120.000 członków. Marquet w swym przemówieniu na kongresie zwraca uwagę na te nikłe rezultaty wysiłków dwóch pokoleń i mówi: „Nie oddaje się swego życia dla zdobycia 30 mandatów w Izbie”. Marquet sądzi, że można dojść do zrealizowania ideałów Marksa w łonie poszczególnych państw.

Najbardziej umysł teoretyczny wśród neosocjalistów, Marcel Deat, stara się do zastosowania marksistowskiej metody, a nie formuł, do analizy obecnych wydarzeń. Deat usiłuje więc wytłumaczyć przyczyny sukcesów faszystów w ostatnich czasach i widzi je w rewolucji klas średnich przeciw bezsilności parlamentarzystom. Klasy średnie przykrywają swą rewolucję standardem nacjonalizmu i stąd podwójne ostrze faszystów: jedno — wymierzone w marksizm, drugie — skierowane przeciw ekscesom między narodowego wielkiego kapitału. Faszystom zaczyna organizować korporacje i zamknięty ustrój gospodarczy. Obecny kryzys jest kryzysem między narodowego kapitalizmu, a przez to samo także i międzynarodowego socjalizmu. W obozie socjalistycznym panuje zamieszanie gdyż socjalizm przygotowuje się do zupełnie innej walki, niż ta, którą w rzeczywistości przyjdzie mu stoczyć. Socjaliści sądzą, że walka rozegra się pomiędzy klasą robotniczą świata a międzynarodowym kapitałem. Tymczasem w rzeczywistości rzecz ta wygląda zupełnie inaczej. Socjaliści francuscy zbyt wielką wagę przywiązują do jednoci ruchu robotniczego, tymczasem nawet, gdyby ideał ten urzeczywistnił, nie oddałoby władzy w kraju o strukturze takiej jak Francja w ręce klasy robotniczej. Pragnąc doprowadzić do tej jednoci socjaliści francuscy podkreślają za nadto charakter czysto proletariacki ruchu socjalistycznego i akcentują ideę dyktatury, zmuszając w ten sposób masy chłopskie i klasy średnie do wybierania między dwiema dyktaturami: z jednej strony dyktaturą proletariatu, z drugiej zaś — dyktaturą faszystowską. W ten sposób partia socjalistyczna pozbawia się kontaktu z klasami średnimi i odgarnia się od demokracji państwa. Może to doprowadzić do przerwania tarczy socjalistycznej i do nadejścia faszystów.

Oto punkt wyjścia i kilka ustosunkowań się neosocjalistów do obecnej rzeczywistości i do marksizmu. Pozostaje jeszcze omówienie środków proponowanych przez neosocjalistów. Środki te są proste. Neosocjaliści wysuwają program, który wyraża się w 3 słowach: ład, autorytet, państwo. Trzeba więc zreformować parlamentaryzm, przeprowadzić niezbędne zmiany w samej strukturze państwa, które powinno stać się silne i bardziej przystosowane do wymagań chwili

*) B. Montagnon, Adrien Marquet, Marcel Deat — Neosocjalizm? — Ordre — Autorité — Nation — Préface et Commentaires de Max Bonnafant — Grasset — Paris 1932

Przedterminowe wykupienie weksli.

Komisarz Litwinow o paktach nieagresji z państwami bałtyckimi.

MOSKWA. (Pat.) Jak już wczoraj podawaliśmy, w Moskwie podpisane zostały protokoły o przedłużeniu paktów nieagresji i konwencji koncyliacji między ZSRR a Estonją, Łotwą i Litwą.

Po akcie podpisania weksli przedterminowe komisarz Litwinow, w imieniu zaś posłów państw bałtyckich — poseł litewski Bałtruszajtis.

WZAJEMNE ZROZUMIENIE.

Komisarz Litwinow porównał przedłużenie paktów do przedterminowego wykupienia weksli, co świadczy o dobrej woli, jak i o świetnej sytuacji wystawców. Mowa podkreśliła, że niebywała w historii dyplomacji szybkość realizacji propozycji sowiekich świadczy o wielkim miłowaniu pokoju przez kontrahentów, a także o olbrzymim wzroście zaufania i wzajemnego zrozumienia między państwami, podpisującymi protokoły. W dalszym ciągu mowa wskazała, że 10 lat, na jaki przedłużono pakt, jest rekordowym terminem tego rodzaju zobowiązań. Pierwszy projekt paktu bezterminowego odrzucono, ponieważ brzmiało to abstrakcyjnie, a chodziło o czyn konkretny. Propozycje sowieckie nie mają charakteru tymczasowego. Oznaczenia stała, bezterminowa polityka pokoju i są ważkim czynnikiem w zachowaniu niepodległości młodych państw.

FATALIZM MIĘDZYNARODOWY.

Komisarz Litwinow zaznacza dalej, że akcja ta została podjęta w atmosferze zastraszającej się sytuacji międzynarodowej, podczas gdy nie było jeszcze o możliwościach i środkach, mających na celu odwrócenie od ludzkości nadciągającej katastrofy wojny. Rady i mezoły stanu odnoszą się do tej kwestii i fatalizmem i co najwyżej myślą o wysiłku zbrojnym, który jedynie zachęca do wojny.

SOWIETY PRZECIWKO REWIZJI TRAKTATÓW.

Dalej komisarz Litwinow zaznacza, że polityka państwa sowieckiego będzie nadal dążyła, by i inne państwa przyłączyły się do sprawy zachowania pokoju. Polityczne niepokój i groźby wojny w Europie wywołane są sporami sąsiadujących państw. Spory te wynikły w rezultacie przejścia poszczególnych prowincji i części terytoriów od jednego państwa do drugiego wskutek politycznych nowotworów, powstałych na tych terytoriach, a także wskutek niezadowolonych z traktatów, które sformułowały owe zmiany terytorjalne. Państwo sowieckie nie zna tych sporów i nigdy nie żądało i nie zamierza żądać rewizji istniejących traktatów.

Golone — strzyżone!

Co jest lepsze: faszyzm czy hitleryzm?

RZYM. (Pat.) Niemierne charakterystyka dla obecnych nastrojów włosko — niemieckich jest polemika, jaką podjął rzymski „Lavoro Fascista” z niemieckim dziennikiem Karolem Buschem, który na łamach „Der Deutsche”, organu niemieckiego frontu pracy, ogłosił swe wrażenia z podróży po Włoszech.

Busch, głosząc bezwzględna wyższość hitlerizmu nad faszyzmem, pisze, że faszystom zanadto prawo krwi i ziemi, co tłumaczy się pomniejszaniem ras, zwłaszcza w południowych Włoszech.

Na wywoły do odpowiedzi w bardzo ostrym tonie „Lavoro Fascista”, zarzucając dziennikarzowi niemieckiemu ignorancję i powierzchowność sądów.

Faszystom tkwi w cywilizacji zbyt starej, która wytworzyła w ciągu wieków za dużo

ZGODNY CHÓR. Przemówienie swe komisarz Litwinow zakończył oświadczeniem, że przy apelu państw, zainteresowanych w zachowaniu i konsolidacji pokoju, państwo sowieckie zawsze odpowie: obecne.

W odpowiedzi na powyższe prze-

Prasa sowiecka chwali...

MOSKWA. (Pat.) Wszystkie pisma poświęcające artykuły wstępne sprawie przedłużenia paktów nieagresji między Estonją, Łotwą i Litwą a ZSRR, „Izwiestia” m. in. oświadcza, że pakt nieagresji pomiędzy ZSRR a trzema państwami bałtyckimi przybrał faktycznie charakter bezterminowy. Pismo podkreśla szczególnie szybkość i „niezwykłość” nowego układu, stawiając go za przykład burzliwej dypl-

macji, usiłującej zagmatwać najprostsze rzeczy mglistymi formułkami. „Prawda” pisze m. in., że rząd sowiecki zwrócił się przedewszystkiem do swych sąsiadów bałtyckich, ponieważ ten odcinek Europy Wschodniej okazał się szczególnie zagrożony przez kombinacje różnych czynników w rodzaju panów Rosenbergów, wyobrażających sobie kraje bałtyckie jako teren tranzytowy do „Drang nach Osten”.

Finlandja dotąd nie odpowiedziała

HELSINGFORS. (Pat.) Według informacji ze sfery kompetentnych decyzyj prezydenta republiki w sprawie przedłużenia paktu nieagresji Finlandji ze związkiem sowieckim zapasła w piątek. Zgoda Finlandji na przedłużenie paktu nie ulega kwestii, aczkolwiek poza przyczynami natury formalnej na zwłokę wpłynęły znane antysowieckie nastroje społeczeństwa

fińskiego tudzież niechęć do solidarnych wystąpień zbiorowych z państwami bałtyckimi. Niemniej jednak ostatnio nastąpiło pewne odprężenie w stosunkach ze związkiem sowieckim, czego dowodem jest liczny wyjazd dziennikarzy fińskich do związku sowieckiego oraz pierwsze po wojnie publiczne odczyty uczonych sowieckich w Helsingforsie.

Rewizjonizm błędny i rewizjonizm karygodny

Mowa min. Titulescu.

W KARESZE. (Pat.) Na wczorajszym posiedzeniu Izby Deputowanych min. Titulescu, odpowiadając na interpelację, omówił szeroko sprawę ostatnich manifestacji rewizjonistycznych.

REWIZJONIZM WŁOSKI I WĘGERSKI.

Minister podkreślił, że między manifestacjami rewizjonistycznymi węgierskiego a rewizjonizmem włoskim istnieje różnica. Rewizjonizm włoski, jak się zdaje, ma charakter zasady, opartej na poglądzie, że traktaty nie są wieczne, rewizjonizm we-

gierski zaś ma charakter pozytywny i opiera się na pragnieniu zwiększenia terytorium obecnych Węgier. Rewizjonizm włoski ma charakter ogólny, węgierski zaś ma charakter

ter ścisłe egoistyczny. Według mowy, jeśli rewizjonizm włoski jest koncepcją błędną, to rewizjonizm węgierski jest koncepcją karygodną. Celem manifestacji węgierskich jest zdemoralizowanie kraju, przeciwko któremu są one skierowane. Cel ten jednak nie będzie osiągnięty. Kraje Małej Ententy świata domagają się, że ich granice bronią się przez względy prawne, moralne i polityczne.

GRANICE SĄ NIENARUSZALNE.

Dalej minister omawia warunki, w jakich mogłyby ulec ewentualnej rewizji traktaty pokojowe, zgodnie z art. 19 paktu Ligi Narodów. Min. Titulescu jest zdania, że tekst tego artykułu nie może odnosić się do klanu terytorjalnych. Gdyby jednak nawet tak było, to zastosowanie byłoby możliwe tylko przy zachowaniu jednomyślności. Jedynie parlamenty narodowe mogą dysponować terytorium swych krajów.

GWARANCJA — SOJUSZ Z POLSKĄ.

W dalszym ciągu swego przemówienia minister Titulescu zajął się gwarancjami politycznymi granic rumuńskich. Pierwszy nasz sojusz — powiedział minister — po zjednoczeniu państwa zawarliśmy z Polską. Dalo to naszym stosunkom z Polską charakter pierwszeństwa, wzmożony nasrjami obu krajów. Polska i Rumunia są głęboko pokojowe. Uzgodyli one swe postępowanie na wschodzie Europy, służąc równocześnie interesom ogólnym, jak i własnym. Również w zagadnieniach ogólnopolskich Polska i Rumunia pozostawały zawsze w ścisłej solidarności.

DELIKATNA SYTUACJA.

W zakończeniu przemówienia minister poruszył sprawę sytuacji politycznej i ekonomicznej w krajach nadnaddunajskich. Sytuacja w Europie Środkowej jest bardzo delikatna. Najważniejszym powodem — zdaniem mowy — jest różnica zdań między wielkimi mocarstwami w sprawie Austrii. Jedynym rozwiązaniem jest utrzymanie status quo z zagwarantowaniem niezakończonych politycznej Austrii i przyznaniem Niemcom gwarancji, że Austria nie wejdzie do systemu politycznego i gospodarczego, skierowanego przeciwko Rzeszy.

Min. Titulescu podkreślił, że Rumunia gotowa jest nawiązać współpracę gospodarczą z krajami Europy Środkowej, o ile kwestia granic nie wejdzie w grę.

Przemówienie min. Titulescu przyjęte zostało przez całą Izbę entuzjastycznym okrzykami i oklaskami. Przemówienie to będzie rozplakatowane w całym kraju.

Severing

Jeszcze nie zdecydował się.

BERLIN. (Pat.) Ogłoszona przez „Rheinisch-Westfälische Ztg.” wiadomość o rzekomej kapitulacji byłego pruskiego ministra spraw wewnętrznych, socjal-demokraty, Karola Severinga, przed Hitlerem znalazła nieoczekiwane sensacyjne wyjaśnienie. Wychodzący w Bielefeldzie dziennik „Westfälische Neueste Nachrichten” podaje otrzymane telefonem od Severinga sprostowanie, w którym Severing zaznacza, że zajęty jest spisywaniem biografii, nie mającej charakteru politycznego i dotychczas jeszcze nie wykończoną i wszelkie komentarze ogłoszone ostatnio na temat tej książki, nie znajdują potwierdzenia.

Min. Titulescu.

Prace nad reformą konstytucji łotewskiej

Sejmowa komisja prawna przyjęła w trzecim czytaniu zmianę konstytucji łotewskiej. Zmieniono ogółem 14 paragrafów konstytucji, zaś jej den uzupełniono.

Ważniejsze zmiany są następujące: sejm wybiera się na 4 lata; prezydent Państwa wybiera się na 5 lat drogą powszechnego, tajnego głosowania. Sejm może odwołać drogą referendum. Sejm może rozpuścić również prezydent Państwa, lecz tylko raz na tej samej podstawie. Prezydenta można usunąć drogą referendum, o ile za usunięciem wypowiedzia się nie mniej, niż połowa wyborców. Po rozwiązaniu sejmu lub wydaleniu prezydenta, nowe wybory wznaczone są nie później, niż po 2-ch miesiącach. Gabinet Ministrów jest zatwierdzany przez prezydenta Państwa. Sejm może wyrazić Gabinetowi Ministrów i poszczególnym ministrom votum nieufności, wskutek czego gabinet lub ministrowie podają się do dymisji. Po dobież prezydent Państwa może złożyć z urzędu Gabinet Ministrów lub poszczególnych ministrów. W wypadku niebezpieczeństwa dla Państwa, Gabinet Ministrów za zgodą prezydenta Państwa może ogłosić stan wyjątkowy; jednak dla wprowadzenia tego stanu potrzebna jest sankcja sejmowa. Referendum nie może być przeprowadzane w takich sprawach, jak: budżet, pożyczki, podatki, anulowanie długów, cla, taryfy kolejowe, służba wojskowa, ogłoszenie wojny, podpisanie pokoju, ogłoszenie stanu wyjątkowego, mobilizacja, demobilizacja i sprawy traktatów z innymi państwami.

ZWŁOKI STAWISKIEGO ZŁOŻONO DO GROBOWCA.

PARYŻ. (Pat.) Dziś odbyło się złożenie zwłok Stawiskiego do grobu rodzinnego na cmentarzu Père Lachaise. W grobie tym spoczywa matka osuźta oraz ojciec jego Emanuel Stawiski, który również popełnił samobójstwo w r. 1926. W pogrzebie wzięła udział sprowadzona z wygnania Stawiska, która na widok trupa wybuchła głośnym płaczem.

De Lussats, aresztowany pod zarzutem współudziału w mordzie Prince'a.

Olbrzymie powodzie w St. Zjedn.

NOWY JORK. (Pat.) Wskutek naglej odwilży i dużych opadów atmosferycznych, w północnej i południowo-zachodniej części kraju nastąpiła gwałtowna powódź, która wyrządziła olbrzymie szkody materialne. Na rzekach Hudson, Raritan i Delaware, a także na wielu innych rzekach, woda osiągnęła niebezpiecznie wysokie poziomy. Rzeki uniósł szereg domów i drzewa, po-

wyrywane z korzeniami przez rwące prądy wody. Według dotychczasowych wiadomości, wskutek powodzi 10 osób utraciło życie. NOWY JORK. (Pat.) Klęska powodzi dotknęła przedewszystkiem stan Oklahomą, gdzie straty sięgają kilkunastu milionów dolarów, a 25 osób utraciło życie.

Sprawa Stawiskiego.

Rola barona Lussatsa.

PARYŻ. (Pat.) Prasa ogłasza dłuższe streszczenie wywodów komisarzy Bonyego w sprawie poszukiwania, jakie doprowadziły go do aresztowania domniemyanych zabójców radcy Prince'a.

Bony twierdzi, że sekretne poszukiwania ufructowiły go w przekonaniu, że radca Prince'a podał ofiarę morderstwa politycznego. Dwaj informatorzy zwrócili uwagę na działalność Lussatsa, który miał się chwalić, że ma na widoku wielką 2-milionową afiszę do przeprowadzenia. W parę dni później Bony przedstawił, że Lussats spłacił zaciągnięty przed kilku laty dług 30.000 fr. Inny informator zakomunikował Bonyemu, że Lussats w gronie przyjaciół swa wielokrotnie poruszał sprawę śmierci Prince'a, twierdząc, że radca Prince'a albo popełnił samobójstwo albo padł jako ofiara porachunków z byłym prokuratorem Pressardem.

Jan Brzeczowski.

